

26. Et iudicium sedebit ut auferatur potentia, & coneratur, & disperat usque in finem.

27. Regnum autem, & potestas, & magnitudo regni, quæ est subter omne cælum, detur populo sanctorum Altissimi: cuius regnum, regnum sempiternum est, & omnes reges fervient ei, & obedient.

28. Hucusque finis verbi. Ego Daniel multum cogitationibus meis conturbabar, & facies mea mutata est in me: verbum autem in corde meo conservavi.

CAPUT VIII.

Visio de ariete duorum cornuum, & hirci unius ac postmodum quatuor cornuum, qui devicit arietem: quorum ille regem Medorum ac Persarum designat, hic autem regem Græcorum: additur prophetia de rege impudente, ipsiusque tyrannide, dolo & superbiâ, qui sine manu coneretur.

* Anno M. 3451. Ant. Chr. 553. Etatis Danielis circiter 66.

1. Anno tertio * regni Baltassar regis, visio apparuit mihi. Ego Daniel post id, quod videram in principio, vidi in visione mea, cum essem in Sûsis castro, quod est in Ælam regione: vidi autem in visione esse me super portam Ulaï.

3. Et levavi oculos meos, & vidi: & ecce aries * unus stabat ante paludem, habens cornua excelsa, & unum excelsius + altero atque succrescens. Postea

4. vidi arietem cornibus ventilantem contra Occidentem, & contra Aquilonem, & contra Meridiem, & omnes bestia non poterant resistere ei, neque liberari de manu eius: fecitque secundum voluntatem suam, & magnificatus est.

5. Et ego intelligebam: ecce autem hircus caprarum veniebat ab Occidente super faciem totius terræ, & non tangebatur terram: porrò hircus habebat cornu insigne inter oculos suos.

6. Et venit usque ad arietem illum cornutum, quem videram stantem ante portam, & cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suæ.

7. Cumque appropinquasset propè arietem, efferatus est in eum, & percussit arietem: & comminuit duo cornua eius, & non poterat aries resistere ei: cumque eum misisset in terram, conculcavit, & nemo quibat liberare arietem de manu eius.

8. Hircus autem caprarum magnus factus est nimis: cumque crevisset, fractum

* Medorum atque Persarum Monarchia, ut est infr. 20. + Cyrus five Potentia Persica. Vide infr. 20.

est cornu magnum, & orta sunt quatuor cornua subter illud per quatuor ventos cæli.

9. De uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum: * & factum est grande contra Meridiem, & contra Orientem, & contra fortitudinem.

10. Et magnificatum est usque ad fortitudinem cæli: & deiecit de fortitudine, & de stellis, & conculcavit eas.

11. Et usque ad principem fortitudinis magnificatum est: & ab eo tulit iuge sacrificium, & deiecit locum sanctificationis eius.

12. Robur autem datum est ei contra iuge sacrificium propter peccata: & prosterneatur veritas in terra, & faciet, & prosterabitur.

13. Et audivi unum de sanctis loquentem: & dixit unus sanctus alteri nescio cui loquenti: Usquequò visio, & iuge sacrificium, & peccatum desolationis, quæ facta est: & sanctuarium, & fortitudo conculcabitur?

14. Et dixit ei: Usque ad vesperam & manè, dies duo millia trecenti: & munda-bitur sanctuarium.

15. Factum est autem cum vidèrem ego Daniel visionem, & quærerem intelligentiam: ecce stetit in conspectu meo quasi species viri.

16. Et audivi vocem viri inter Ulaï: & clamavit, & ait: Gabriel fac intelligere istum visionem.

17. Et venit, & stetit iuxtà ubi ego stabam: cumque venisset, pavens corruï in faciem meam, & ait ad me: Intellige fili hominis, quoniam in tempore finis complebitur visio.

18. Cumque loqueretur ad me, collapsus sum pronus in terram: * & tetigit me, & statuit me in gradu meo, 9.

19. dixitque mihi: Ego ostendam tibi quæ futura sunt in novissimo maledictionis: quoniam habet tempus finem suum.

20. Aries, quem vidisti habere cornua, rex Medorum est atque Persarum.

21. Porrò hircus caprarum, rex Græcorum est. & cornu grande, quod erat inter oculos eius, ipse est rex primus *.

22. Quòd autem fracto illo surrexerunt quatuor pro eo: quatuor reges de gente eius confluent, sed non in fortitudine eius.

23. Et

animo, hanc sibi ostensâ prophetiâ, lætus dimisit multitudinem. V. Ioseph. + Sc. Philippus, Antigonus, Ptolemæus, Seleucus.

* V. Infr. 23. & sup. 7. 8.

* 1. Mac. 1. 52. & seq. * 2. Mac. 6. & 7. & alibi. + 1. Mac. 6. 8. & seq. 2. Mach. 9. 5. & seq. * V. Ier. 32. 14. & Ap. 22. 10.

23. Et post regnum eorum, cum creverint iniquitates, confurget rex impudens facie, (a) & intelligens propositiones.

24. & roborabitur fortitudo eius, sed non in viribus (b) suis: & supra quàm credi potest, universa vastabit, & prosperabitur, & faciet. Et interficiet robustos, & populum sanctorum *.

25. secundum voluntatem suam, & dirigitur dolus in manu eius: & cor suum magnificabit, & in copia rerum omnium occidet plurimos: * & contra principem principum confurget, & sine manu conteretur +.

26. Et visio vesperè & manè, quæ dicta est, vera est: tu ergo visionem signa, * quia post multos dies erit.

27. Et ego Daniel languii, & ægrotavi per dies: cumque surrexisset, faciebam opera regis, & stupebam ad visionem, & non erat qui interpretaretur.

CAPUT IX.

Post orationem Danielis, quâ confitetur Iudeos propter sua & patrum peccata venisse in magnam afflictionem, petens Dei misericordiam erga populum suum, fit ipsi revelatio de 70. hebdomadibus usque ad unctiorem Sancti sanctorum, & de Christi morte, populoque eius perdendo, & abominatione desolationis in templo.

1. IN anno primo (a) Darij (b) filij Assueri de semine Medorum, qui imperavit super regnum Chaldæorum:

2. Anno uno regni eius, ego Daniel intellexi in libris * numerum annorum, de quo factus est sermo Domini ad Ieremiam prophetam, ut complerentur desolationis Ierusalem septuaginta anni.

3. Et posui faciem meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in ieiuniis, sacco, & cinere.

4. Et oravi Dominum Deum meum, & confessus sum, & dixi: * Obsecro Domine Deus magne & terribilis, custodiens pactum, & misericordiam diligentibus te, & custodientibus mandata tua.

5. * Peccavimus, iniquitatem fecimus, impiè egimus, & recessimus: & declinavimus à mandatis tuis, ac iudiciis.

6. Non obedivimus servis tuis prophetis, qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris, principibus nostris, patribus nostris, omnique populo terræ.

7. Tibi Domine iustitia: nobis autem

(a) Sc. definite, An. M. 3467. Ant. Chr. 537. Etatis Daniël 82. (b) i. Darij Medi, sive Cyaxaris filij Assueri, sive Astyagis, qui Assuerus quoque vocatur Tobie 14. 17. De hoc Darij agitur etiam sup. cap. 6. & infrà c. 7. * Ier. 25. 11. & 29. 10. * 2. Esd. 1. 5. * Baruch. 1. 17.

confusio faciei, sicut est hodie viro Iuda, & habitatoribus Ierusalem, & omni Israël, his qui propè sunt, & his qui procul in universis terris, ad quas eiecisti eos propter iniquitates eorum, in quibus peccaverunt in te.

8. Domine nobis confusio faciei, regibus nostris, principibus nostris, & patribus nostris, qui peccaverunt.

9. Tibi autem Domino Deo nostro misericordia, & propitiatio, quia recessimus à te:

10. & non audivimus vocem Domini Dei nostri ut ambularem in lege eius, quam posuit nobis per servos suos prophetas.

11. Et omnis Israël prævaricati sunt legem tuam, & declinaverunt ne audirent vocem tuam, & stillavit super nos maledictio, * & detestatio, quæ scripta est in libro Moyfi * servi Dei, quia peccavimus ei.

12. Et statuit sermones suos, & super principes nostros, qui iudicaverunt nos, ut superinduceret in nos magnum malum, quale nunquam fuit sub omni cælo, secundum quod factum est in Ierusalem.

13. * Sicut scriptum est in lege Moyfi, omne malum hoc venit super nos: & non rogavimus faciem tuam Domine Deus noster, ut reverteremur ab iniquitatibus nostris, & cogitarem veritatem tuam.

14. Et vigilavit Dominus super malitiam, & adduxit eam super nos: iustus Dominus Deus noster in omnibus operibus suis, quæ fecit: non enim audivimus vocem eius.

15. * Et nunc Domine Deus noster, + qui eduxisti populum tuum de Terra Ægypti in manu forti, & fecisti tibi nomen secundum diem hanc: peccavimus, iniquitatem fecimus.

16. Domine in omnem iustitiam tuam: avertatur obsecro ira tua, & furor tuus à civitate tua Ierusalem, & monte sancto tuo. Propter peccata enim nostra, & iniquitates patrum nostrorum, Ierusalem, & populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum.

17. Nunc ergo exaudi Deus noster orationem servi tui, & preces eius: & ostende faciem tuam super sanctuarium tuum, quod desertum est propter temetipsum.

18. Inclina Deus meus aurem tuam, & audi: aperi oculos tuos, & vide desolationem nostram, & civitatem, super quam invocatum est nomen tuum: * neque enim in iustificationibus nostris prosterminimus

* Nahum 1. 6. Ier. 7. 15. * Levit. 27. 34. Deut. 27. 14. * Deut. 27. 14. * Baruch 2. 11. FER. 2. POST DOM. 1. QUADR. + Exod. 14. 22. * Ierem. 25. 29. Psalm. 48. 2. 9. & 101. 8. pre-

CAPUT X.

preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis:

19. Exaudi Domine, placare Domine: attende & fac: ne moreris propter temetipsum Deus meus: quia nomen tuum invocatum est super civitatem, & super populum tuum.

20. Cumque adhuc loquerer, & orarem, & confiterer peccata mea, & peccata populi mei Israël, & prosternerem preces meas in conspectu Dei mei, pro monte sancto Dei mei:

21. Adhuc me loquente in oratione, ecce vir Gabriel, quem videram in visione à principio, * citò volans tetigit me in tempore sacrificij vespertini.

* Supr. 8. 16.

22. Et docuit me, & locutus est mihi, dixitque: Daniel nunc egressus sum ut docerem te, & intelligeres.

23. Ab exordio precum tuarum egressus est sermo: ego autem veni ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es: tu ergo animadverte sermonem, & intellige visionem.

* Matth. 24. 15.

24. * Septuaginta hebdomades (a) abbreviatæ sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam ut consummetur

45.

prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum.

20. dinumerandæ,

25. Scito ergo, & animadverte: Ab exitu (b) sermonis, ut iterum ædificetur Ierusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt (c): & rursum ædificabitur platea, & muri in angustia temporum.

(b) i. à promulgatione edicti,

26. Et post hebdomades sexaginta duas (d) occidetur Christus: & non erit eius populus, qui eum negaturus est. Et civitatem, & sanctuarium dissipabit populus (e) cum duce venturo: & finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio.

(c) Hoc est 69. Hebdom. sive anni 483. qui, anno M. 4033. Æræ vulg. 30. terminantur,

27. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una (f): & in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium: & erit in templo abominatio desolationis (g): & usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio.

quo Baptizatus Christus ducem sive prædicatorem agere incipiet Luca 3.

(d) illas nempe, quas ꝑ. præcedenti subiungit septem prioribus. Completas autem Hebdomadas 69. solas hic attigit.

(e) Populus Roman. cum Tito Vespasiano. Quod dictum est per recapitulationem.

(f) Sive ultima, in qua, tribus annis cum prædicaverit Christus in MEDIO hebdomadis anno, tribus aliis hinc inde terminato, hoc est anno Mundi 4036. Æræ vulg. 33. occidetur, & deficiet hostia.

(g) Ad quam respicit Christus, Matth. 24. 15. Marc. 13. 14.

(g) Ad quam respicit Christus, Matth. 24. 15. Marc. 13. 14.

Ubi se afflixisset Daniel, videt virum lineis vestitum qui hic describitur, & territus ac tremens confortatur semel & iterum: de resistente principe regni Persarum, de principe Græcorum, & de Michaële principe Iudeorum, qui solus auxiliatur.

1. Anno tertio * Cyri regis Persarum, verbum revelatum est Danieli cognomento Baltassar, & verbum verum, & fortitudo magna: intellexitque sermonem: intelligentiâ enim est opus in visione.

2. In diebus illis ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus,

3. panem desiderabilem non comedi, & caro & vinum non introierunt in os meum, sed neque unguento unctus sum: donec complerentur trium hebdomadarum dies.

4. Die autem vigesima & quarta t mensis primi eram iuxta fluvium magnum, qui est Tigris.

5. Et levavi oculos meos, & vidi: & ecce vir unus vestitus lineis, & renes eius accincti auro obrizo*:

6. & corpus eius quasi chrysolithus, & facies eius velut species fulguris, * & oculi eius ut lampas ardens: & brachia eius, & quæ deorsum sunt usque ad pedes, quasi species æris candentis: & vox sermonum eius ut vox multitudinis*.

7. Vidi autem ego Daniel solus visionem: porrò viri, qui erant mecum, non viderunt: * sed terror nimius irruit super eos, & fugerunt in absconditum.

8. Ego autem relictus solus vidi visionem grandem hanc: & non remansit in me fortitudo, * sed & species mea immutata est in me, & emarcui, nec habui quidquam virium.

9. Et audivi vocem sermonum eius: & audiens iacebam consternatus super faciem meam, & vultus meus hærebat terræ.

10. Et ecce manus tetigit me, & erexit me super genua mea, & super articulos manuum mearum.

11. Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum, intellige verba, quæ ego loquor ad te, & sta in gradu tuo: nunc enim sum missus ad te. Cumque dixisset mihi sermonem istum, steti tremens.

12. Et ait ad me: Noli metuere Daniel: quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua: & ego veni propter sermones tuos.

* Mundi 3470. Ant. Chr. 534. Ætatis Daniel. 87.

Causa lucis Danieli fuit, quòd Templi instauratio à vicinis gentibus impeditur.

(V. 1. Esd. 1. & 4.) Et quod permissio reditu, plurimi tamen remanebant sub imperio Persarum.

† Incepit ergo ieiunium circa tertium diem huius mensis primi: quod adeò in ipsis etiam festis Paschalis diebus continuatum sit.

* Apoc. 1. 13.

* Matth. 28. 3.

* Ezech. 1. 7.

* Ezech. 1. 24.

* Luc. 24. 16.

Act. 9. 7.

* Supr. 8. 17.

13. Princeps autem regni Persarum restitit mihi viginti & uno diebus: & ecce Michaël unus de principibus primis venit in adiutorium meum, & ego remansi ibi iuxta regem Persarum.

14. Veni autem ut docerem te quæ ventura sunt populo tuo in novissimis diebus, quoniam adhuc visio in dies.

15. Cumque loqueretur mihi huiusmodi verbis, deieci vultum meum ad terram, & tacui.

16. Et ecce quasi similitudo filij hominis tetigit labia mea: * & aperiens os meum locutus sum, & dixi ad eum, qui stabat contra me: Domine mi, in visione tua dissolutæ sunt compages meæ, & nihil in me remansit virium.

* Isai. 6. 7.

* Gen. 18. 3. & 21. 23. 24. 27. & 47. 3. 4. & alibi.

17. Et quomodo poterit servus Domini * mei loqui cum Domino meo? nihil enim in me remansit virium, sed & hâlitus meus intercluditur.

18. Rursum ergo tetigit me quasi visio hominis, & confortavit me,

19. & dixit: Noli timere vir desideriorum: pax tibi confortare, & esto robustus. Cumque loqueretur mecum, convallui, & dixi: Loquere Domine mi, quia confortasti me.

20. Et ait: Numquid scis quare venerim ad te? & nunc revertar ut prælior adversum principem Persarum. cum ego egrederer, apparuit princeps Græcorum veniens.

21. Verumtamen annunciabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis: & nemo est adiutor meus in omnibus his, nisi Michaël * princeps vester.

* Apoc. 12. 7.

CAPUT XI.

Vaticinium de regibus Persarum & rege Græcorum: de bellis ac insidiis inter reges Austri & Aquilonis, & de rege qui Deum deorum non reputabit, sed plurima adversus ipsum loquetur, & quæ provincia ab illo evadent, quibusve dominabitur.

(d) Hieronymus vult Daniëlem loqui in hoc primo versu: Plurique alij Angelum ipsi.

1. EGO (a) autem ab anno primo Darij Medi stabam ut confortaretur, & roboraretur.

(b) Nempe Cyrus, Cambises, & Darius Hytaspis. Magus enim, ut & usurpator & impostor, & qui brevi sublatus sit, non numeratur.

2. Et nunc veritatem annunciabo tibi. Ecce adhuc tres reges (b) stabunt in Perside, & quartus (c) ditabitur opibus nimis super omnes: & cum invaluerit divitiis suis, conipsum.

(c) Xerxes qui omnes vires suas in debellanda Græcia expendit.

(c) Xerxes qui omnes vires suas in debellanda Græcia expendit.

citabit omnes adversum regnum Græciæ. 3. Surget verò rex fortis, (d) & dominabitur potestate multâ: & faciet quod placuerit ei.

4. Et cum steterit, conteretur regnum eius, & dividetur in quatuor ventos (e) celi: sed non in posteros eius, neque secundum potentiam illius, quâ dominatus est. lacerabitur enim regnum eius etiam in externos, exceptis his (f).

5. Et confortabitur rex Austri (g): & de principibus eius (h) prævalebit super eum, & dominabitur ditione: multa enim dominatio eius.

6. Et post finem annorum fœderabuntur: filiaque regis Austri (i) veniet ad regem Aquilonis facere amicitiam, & non obtinebit fortitudinem brachij, nec stabit semen eius: (k) & tradetur ipsa, & qui adduxerunt eam, adolescentes eius, & qui confortabant eam in temporibus.

7. Et stabit de germine radicem eius plantatio: (l) & veniet cum exercitu, & ingredietur provinciam regis Aquilonis: & abutetur eis, & obtinebit.

8. Insuper & deos eorum, & sculptilia, vasa quoque pretiosa argenti, & auri captiva ducet in Ægyptum: ipse prævalebit adversus regem Aquilonis.

9. Et intrabit in regnum rex Austri, & revertetur ad terram suam (m).

10. Filii autem eius (n) provocabuntur, & congregabunt multitudinem exercituum plurimorum: & veniet (o) properans, & inundans: & revertetur, & concitabitur, & congregietur cum robore eius.

11. Et provocatus rex Austri (p) egredietur, & pugnabit adversus regem Aquilonis (q), & præparabit multitudinem nimiam, & dabitur multitudo in manu eius.

12. Et capiet multitudinem, & exaltabitur cor eius, & dejiciet multa millia, sed non prævalebit.

13. Convertetur enim rex Aquilonis, & præparabit multitudinem multò maiorem quàm priùs: & in fine temporum, annorumque (r) veniet properans cum exercitu magno, & opibus nimis.

(d) Alexander Magnus.

(e) In 4. regna, ab Oriente, Occidente, Septent. & Meridie. Vide Supr. 8. 8. & 12.

(f) Præter hos 4. reges, etiam alii minores duces imperij illius partes sibi vindicabant: ut Eumenes, Lyfimachus, Philotas & alii.

(g) Ptol. Lagides rex Ægypti.

(h) Sc. Alexandri.

(i) Unus ergo de principibus eius, nempe Seleucus Nicator, potentior erit eo Ptolemæo.

(j) Berenice Philadelphii filia, nuber Antiocho Theo, Seleuci nepoti.

(k) Laodice enim prior Antiochi uxor, Berenicen & filium eius de medio auferet.

(l) Evergetes.

(m) Domesticis seditionibus revocatus.

(n) Nempe seleuci Callini. Sunt autem hi filii Seleucus Ceraunus, & Antiochus Magnus.

(o) Sc. alter eorum, Antiochus Magnus.

(p) Ptol. Philopator, Evergetis filius.

(q) Antiochum Magnum, prælio ad Raphiam commisso.

(r) A Deo præfinitorum, mortuo scilicet Philopatore, veniet contra filium eius Ptol. Epiphanem puerulum.